

De gemeente bezit een bonte verzameling vastgoed-
objecten in de stad. Voor een kwart miljard euro moet
worden afgestoten. Wat blijft en wat wordt verkocht?
We vroegen deskundigen een voorzet te geven.

tekst MEREL STRAATHOF

SCHAT ZOEKEN

De architect

Sjoerd Soeters

Verkopen Living Tomorrow
Behouden Zuiderkerk

“Living Tomorrow, daar moeten we wat mij betreft zo snel mogelijk van af. In het verleden kon je er het wonen van de toekomst zien, maar uiteindelijk is het een gedrocht van een gebouw op een onhandige locatie nabij de Arena. Dat is zeker geen kroonjuweel

De zeventiende-eeuwse Zuiderkerk en Oosterkerk zijn daarentegen van onschatbare waarde voor Amsterdam. Het zijn markeringspunten, ze symboliseren het vroegere leven in de stad. Hoewel het buitengewoon lastig zal zijn deze monumentale kerken een nieuwe bestemming te geven, moet je dat als Amsterdam ook helemaal niet willen.

Die kwart miljard euro moet je verdienen met het kruimelwerk; al die dienstwoningen, commerciële winkelruimtes en kantoorpanden door de hele stad moeten worden verkocht. Waarom zou een gemeente daarin als verhuurder optreden? Het zal voor een deel de erfenis zijn van oud gemeentebestuur, wat me nog meer reden lijkt om ermee te stoppen. Zo heeft de stad nog een heel boel kinderdagverblijven, terwijl de gemeente de komst ervan niet meer stimuleert. Er zijn genoeg mensen met creatieve ideeën die met die panden aan de slag willen. De verantwoordelijk wethouder, Pieter Litjens, zou als een tuinman naar de stad moeten kijken. Door af en toe goed te snoeien stimuleer je nieuwe groei.”

De planoloog

Zef Hemel

Verkopen Brugwachtershuisjes
Behouden Schoolwerktuinen

“Deze lijst van ruim veertienhonderd objecten is het resultaat van vele decennia gemeentelijk beleid. Met de grootste mogelijke voorzichtigheid moet worden besloten wat er weg moet. Het gaat om bijzondere locaties, unieke of monumentale panden die je, eenmaal verkocht, niet

zomaar weer terugkrijgt. Op dit moment kan een gebouw niet direct van nut lijken, maar hoe zit dat in de toekomst? Dat bezit door de hele stad geeft ook invloed; de gemeente kan met deze panden een strategische rol spelen in de verdere ontwikkeling van Amsterdam. Heeft een buurt in de Bijlmer een zetje nodig? Wie weet wat de stad daar bezit, laat ondernemers met een goed plan komen voor de invulling van die winkelruimte of dat leegstaande kantoor. Zo moet er naar die lijst worden gekeken, het mag niet alleen maar een kosten-batenanalyse worden.

Nu de Amsterdamse bruggen vanaf één centraal punt worden bediend, zie ik niet zo snel hoe de overgebouwen brugwachtershuisjes nog iets kunnen betekenen voor de omgeving. Die zouden in de verkoop kunnen. Behalve de voor de hand liggende monumenten als de Stadsschouburg zijn de schoolwerktuinen van grote waarde voor de stad. Ooit bedacht door Jac. P. Thijsse, en nog steeds plukken we er letterlijk de vruchten van. Kinderen hebben het recht om op kleine afstand van school te leren waar hun voedsel vandaan komt en hoe ze groente en fruit verbouwen. In een tijd waarin we steeds minder weten over de herkomst van ons voedsel, lijken mij de schooltuinen belangrijker dan ooit."

De architectuurhistoricus Vincent van Rossem

Verkopen Haarlemmermeerstation
Behouden De Waag, Schreierstoren

"Ik ben er niet zo van onder de indruk, dat Haarlemmermeerstation. Puur architectuurhistorisch gezien, is het geen topstuk van Amsterdam. Het herinnert ons nog aan de rare lijntjes naar plekken als Aalsmeer en Uithoorn. De particuliere spoorbedrijfjes gingen uiteindelijk failliet en er kwamen busverbindingen voor in de plaats. Ik vind dat het gebouw wel in de verkoop kan, het hoeft in elk geval niet op de lijst van kroonjuwelen. Ik vind het pand van De Balie ook een flutgebouw van het zuiverste water, maar daar kom je niet aan omdat het debatcentrum zo'n belangrijke functie vervult voor de stad.

Op de lijst staat genoeg moois dat de gemeente nooit

moet verkopen. Neem het Amsterdam Museum, het vroegere weeshuis, of Huize Frankendael aan de Middenweg, het laatst overgebleven landhuis in de Watergraafsmeer waarvan er vroeger tientallen waren. Maar ook Cinétoil in de Tolstraat in De Pijp is een wereldberoemd gebouw, door architect Leendert van der Vlugt ontworpen in de stijl van de Nieuwe Zakelijkheid. Over de oudste monumenten van de stad, zoals de Waag, Schreierstoren, Monumentbaanstoren en Munttoren, hoeven we het niet eens te hebben. Het liefst zie ik dat de stad zo veel mogelijk bijzondere panden behoudt. Zo verkocht wethouder Duco Stadig jaren geleden het Huis met de Hoofden voor zes miljoen gulden, ruim 2,7 miljoen euro. Er is sindsdien voor gezorgd, maar ik heb me wel eens afgevraagd of hij er nou goed aan had gedaan om zo'n belangrijk gebouw uit de zeventiende eeuw van de hand te doen."

De makelaar Monique Krop

Verkopen de kerken van Zunderdorp, Hollysloot en Ransdorp
Behouden Stadsschouwburg, Carré, museum Willet-Holthuysen

"Als ik al die panden op de lijst zie, beginnen mijn handen al te jeuken. Ik zie winkelruimtes in de Eerste Van Swindenstraat, op de Haarlemmerdijk en in de Nieuwe Hoogstraat, en huizen aan de Prinsengracht, op de Weesperzijde en in de Sarphatistraat – daar kan ik wel mee uit de voeten. Geen probleem als het opknappingswerkzaamheden zijn, daar is juist grote vraag naar. Het is ook geen gek idee bedrijfsruimtes te verkopen en daarin woonruimte mogelijk te maken. Woonruimte in de stad is op dit moment veel gewilder dan kantoorruimte.

Waarom zouden alle woningzoekenden en ondernemers niet de kans krijgen om met goede ideeën te komen voor het vastgoed waar de gemeente geen plannen voor heeft? Zo is een voormalig schoolgebouw in de Gabriël Metsustraat misschien wel op te delen in een aantal functionele woonhuizen. En als de kerken in Zunderdorp, Hollysloot en Ransdorp geen religieuze functie meer hebben, zullen er zeker mensen zijn die daar hun droomhuis in zien met bijbehorende studio of kantoor. Het hoeft helemaal geen spelbreker te zijn dat we in sommige gevallen te maken hebben met een monument. Er zijn zo veel

monumentale panden in particulier bezit waar ontzettend goed voor wordt gezorgd. In de regel trekken dergelijke panden mensen met een grote liefde voor bijzonder ontroerend goed.

Monumenten die een belangrijke culturele of maatschappelijke functie vervullen in de stad, lijken mij niet relevant voor de verkoop. Het Stedelijk Museum, Carré of museum Willet Holthuysen – het zijn met recht de parels van de stad."

Bonte verzameling

Sinds de stadsdelen vorig jaar werden opgeheven, heeft de nieuwe dienst Gemeentelijk Vastgoed een complete lijst gemaakt van al het vastgoed in bezit van Amsterdam. Het leverde een bonte verzameling op van vele stukjes land in en om de stad, wat water en een lijst van ruim veertienhonderd vastgoedobjecten – commerciële kantoren en winkelruimtes, molens, kinderdagverblijven, een scheepshelling, kraan, sportkantines, cultuurhuizen, speeltuinen, toiletten, garages, schoolgebouwen, brughuisjes, klokken en kerktorens. Na de zomer besluiten wethouder Pieter Litjens en de gemeenteraad welke panden in de verkoop gaan om een kwart miljard euro van de gemeentelijke schuld af kunnen te lossen. Het uitgangspunt: vastgoed waarmee gemeentelijk beleid wordt ondersteund, blijft, panden met een commerciële functie worden zo veel mogelijk afgestoten. Een nog samen te stellen commissie benoemt de 'kroonjuwelen van de stad' – van historische waarde en minder aantrekkelijk voor de markt – die niet worden verkocht.